Сусло Т. С., Цимбалюк С. Я.
Національний університет державної фіскальної служби України

«ЗЕЛЕНИЙ» ТАРИФ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВА РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Протягом останніх років світ зазнав низки криз від продуктової та паливної до кліматичної та фінансової. За останні 25 років світовий обсяг ВВП зріс в чотири рази, проте таке економічне досягнення відбувається за рахунок витрати природних ресурсів. Зростання вимог щодо використання природних ресурсів вже у 2030р. може призвести до того, що для підтримки існування людства знадобиться еквівалент двох нинішніх планет, у 2050 р. – 2,8 планети.

Необхідним постає перехід на концепцію розвитку, яка вирішувала комплексно соціальні, фінансові, паливні та кліматичні проблеми. На думку вчених такою концепцією є «зелена» економіка.

Метою є аналіз запровадження «зелених тарифів» в Україні, їх особливості та перспективи розвитку.

«Зелена» економіка стала об'єктом дослідження не так давно, але вже є деякі напрацювання стосовно неї. Цій проблематиці присвятили свої праці Захаркевич Н., Чмир О. [3], Скоробогатова Н., Медведська О. та ін.

У відповідь на фінансову та екологічну кризу Екологічна Програма ООН у 2008р. оголосила перехід на Зелену економіку. «Зелена» економіка – це система економічної діяльності, пов'язана з виробництвом, розподілом і споживанням товарів і послуг, які призводять до підвищення добробуту людини впродовж тривалого часу, при цьому не піддаючи майбутні покоління значним екологічним ризикам або екологічному дефіциту [3].

Перехід до «зеленої економіки» зумовлений як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками. Зовнішні чинники включають забруднення природного середовища, що зумовлює згубний вплив на життєдіяльність людей. Іншим чинником є інтеграція країни з європейським співтовариством, адже на міжнародному рівні протоколи повинні відповідати встановленим нормам «зеленої» економіки. Реалізація цієї відповідності потребує нагляд та контроль з боку держави та залучення інвестицій.

Одним з вагомих інструментів впровадження «зеленої економіки» є зелений тариф. «Зелений тариф» – це спеціальна висока ціна, за якою закуповується електроенергія, вироблена за допомогою альтернативних

джерел енергії: сонця, вітру, води, тепла землі, біогазу та інших. Величина «зеленого тарифу» обчислюється за формулою: тариф, що існує на ринку електроенергії, помножений на коефіцієнт, встановлений для виробництва енергії з різних відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) [1].

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики (НКРЕКУ), регуляторний орган в Україні, установлює зелені тарифи для кожної компанії, яка виробляє електроенергію з відновлюваних джерел енергії, та для кожного виду ВДЕ. До таких видів застосовується зелений тариф: вітрові; сонячні; біомаси; малі гідроелектростанції (тобто ті, генеруюча потужність яких не перевищує 10 мВт). Станом на 1 жовтня 2018 р. величини «зеленого» тарифу на електричну енергію, вироблену з альтернативних джерел енергії, складають: вітроенергетика – 330,22-366,91 (без ПДВ), коп/кВт*год; сонячна енергетика – 587,05 коп/кВт*год (без ПДВ); електрична енергія з біомаси – 401,85 (без ПДВ), коп/кВт*год.; з енергії води (малі ГЕС) – 77,39 - 628,98 (без ПДВ), коп/кВт*год. [2].

На сьогодні «зелений» тариф використовує 313 енергогенеруючих компаній: 17 – з енергії вітру, 7 – з біомаси; 206 – з енергії сонячного випромінювання і 63 – з енергії води (малі ГЕС); 20 – з біогазу [2].

Останнім часом спостерігається тенденція зростання встановлення домогосподарствами обладнання з виробництва електроенергії за рахунок сонячного випромінювання. При цьому встановлено, що максимальна потужність приватної електростанції не повинна перевищувати 30 кВт. Можливість генерувати сонячну енергію в мережу виникла у 2014 році, коли було внесено зміни до Закону України «Про електроенергетику» та «Про ринок електричної енергії» щодо стимулювання виробництва електроенергії з альтернативних джерел енергії.

Наразі саме «зелений тариф» в Україні, що є одними із найвищих і привабливіших у Європі, є однією із визначальних складових сприятливого інвестиційного клімату в цій сфері. Для порівняння «зелені» тарифи на сонячну електроенергію у Німеччині – 10,8 євроцента/кВт-год, в Угорщині – 10,31 кВт-год/євроцента, в Словаччині – 8,5 євроцента/кВт-год [5]. Більш високі тарифи в Україні обґрунтовуються підвищеним економічним ризиком, з яким може зіткнутися інвестор. За останні в Україні залучили понад 700 млн. євро інвестицій в розвиток альтернативних джерел енергії.

*Рис. 1. Зелені тарифи на сонячну електроенергію в окремих країнах в євроцентах/Квт*год, станом на 2017р. [5]*

Варто зазначити про наявність фінансових інструментів державного регулювання сфери альтернативної енергетики в Україні, так, державний «Ощадбанк» надає кредити на придбання і установку устаткування альтернативної енергетики для фізичних осіб. Таким чином на початку 2018 р. було введено в експлуатацію 159,4 МВт потужностей об'єктів, що генерують електроенергію з відновлюваних джерел за «зеленим» тарифом. З них майже 100 МВт – сонячні електростанції. За даними Ощадбанку, середня ставка кредитування суб'єктів енергоринку складає 19,5% річних [4].

Проте енергетична ситуації в Україні потребує все більшої державної підтримки, щоб позбутись залежності від імпорту нафто- та газопродуктів:

– поліпшення нормативно-законодавчого забезпечення, щодо використання альтернативних джерел енергії, яке слугувало б зростанню економічної ефективності від їх впровадження;

– залучення вкладень в розвиток альтернативних джерел енергії за допомогою розробки інвестиційних проектів;

– надання гарантій виробникам та встановлення фіксованих тарифів державою на електроенергію, що виробляється таким способом;

– проведення масово-інформаційних робіт серед населення, щодо роз'яснення необхідності та корисності використання альтернативних джерел енергії;

– розширення фінансових інструментів, що містять в собі пільгові кредити та безвідсоткові позики, задля доступності впровадження альтернативної енергетики.

Отже, в Україні наявні всі ресурси для розвитку «зеленої» економіки – тривалий сонячний період в році, гори та морські узбережжя для встановлення вітрових агрегатів, річки з потужним гідрологічним енергетичним запасом. Всі ці ресурси повинні поєднатись з законодавством, що сприяло б заохочуванню суспільства у виробництві енергії альтернативними джерелами.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про електроенергетику» від 16.10.1997 № 575/97-ВР. – URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575/97-%D0%B2%D1%80 (дата звернення 30.10.2018).

2. Постанова НКРЕКП «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію та надбавки до «зелених» тарифів за дотримання рівня використання обладнання українського виробництва для суб'єктів господарювання» від 28.09.2018 № 1122. – URL: http://www.nerc.gov.ua/?id=34882 (дата звернення 30.10.2018).

3. Захаркевич Н., Чмир О. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. №3. – С.54-63. – URL: http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123331/9-Chmyr.pdf?sequence=1 (дата звернення 30.10.2018).

4. Ощадбанк розпочав кредитування на встановлення сонячних електростанцій – URL: https://www.oschadbank.ua/ua/press-service/news/4345003/(дата звернення 30.10.2018).

5. Legal sources on renewable energy. – URL: http://www.res-legal.eu/ /(дата звернення 30.10.2018).